

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Development of Analytical Thinking in Social Studies by Using The Inquiry Technique for Mathayom 4 Students

อนุรักษ์ สวัสดิ์¹

อัญชลี ทองเฒ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) แบบวัดการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม 4) แบบประเมินการทำงานกลุ่มและรายบุคคล 5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) Paired Sample t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68)

คำสำคัญ : การพัฒนาการคิดวิเคราะห์, การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้, วิชาสังคมศึกษา, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนของระบบการศึกษาไทยที่ผ่านมาประสบความล้มเหลวในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ คือ ไม่สามารถสร้างคนให้มีพื้นฐานการคิด วิธีการเรียนรู้ การมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับคำกล่าวของนักวิชาการหลายท่าน เช่น วิทยากร เชียงกูล (2542) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ทำข้อสอบอัตนัยและข้อสอบที่เป็นการอธิบายความได้น้อยมาก เนื่องมาจากขาดการปลูกฝังให้รักในการเรียนรู้ การอ่านหนังสือ การศึกษาค้นคว้า การคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

อำรุง จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542) ได้กล่าวว่า ผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 ระบุว่า วิชาคณิตศาสตร์และวิชาสังคมศึกษา มีนักเรียนประมาณร้อยละ 81 และ 61 ตามลำดับ มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และพยุงค์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์ (2541) กล่าวว่า สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่สมบูรณ์ และไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากครูผู้สอนยังคงเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางและยึดเนื้อหาเป็นหลัก เน้นการท่องจำ มากกว่าการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สมรรถนะของผู้เรียนในด้านความรู้และความคิดอยู่ในระดับต่ำอีกด้วย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 1 บททั่วไป เรื่อง ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 4 เรื่อง แนวการจัดการศึกษา ซึ่งในมาตรา 23 และมาตรา 24 กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ความรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และสถานศึกษายังเป็นส่วนที่สำคัญในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการเรียนรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่า เด็กไทยยังประสบปัญหาในเรื่องของการคิดวิเคราะห์อยู่ไม่น้อย ซึ่งปัญหาของการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ อาจเกิดมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วีระ สุตสังข์ (2550) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน ครูผู้มีความสำคัญไม่ได้นำความคิดไปใช้จัดกิจกรรมอย่างจริงจัง ครูอาจจะสอนให้นักเรียนคิด แต่การสอนนั้นยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ทำให้ปัญหาการคิดของนักเรียนจึงยังมีอยู่ นักเรียนยังไม่มีประสบการณ์การคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสอดคล้องกับรายงานของสำนักวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษา (2549) ที่พบสภาพปัญหาของผู้เรียนว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดไตร่ตรอง และการมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับควรปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญที่ต้องฝึกฝน ดังที่ บลูม (Bloom, 1956 อ้างอิงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะ เพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบไปด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร และสุวิทย์ มูลคำ (2547) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการ แยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือความประสงค์สิ่งใด และส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด เป็นการระบุคุณลักษณะ ระบุประเด็นหรือองค์ประกอบของข้อมูล ซึ่งครอบคลุมถึงการระบุความเหมือนหรือความแตกต่างของข้อมูลด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา นอกจากการคิดวิเคราะห์แล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา โดยมุ่งเน้นผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากเป็นช่วงชั้นที่จำเป็นต้องมีพื้นฐานความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ รวมไปถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ในที่สุดผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งมีแนวคิดเริ่มต้นมาจาก Robert Karplus ที่เป็นผู้เสนอการจัดการเรียนรู้วิธีนี้ในระดับประถมศึกษา เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนและลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียนในห้องเรียน โดยจุดเริ่มต้นของวัฏจักรการเรียนรู้นี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และผลงานของ Ausubel และแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการสอนวิทยาศาสตร์ (Trowbridge และ Bybee, 1996, 204; Robertson, 1996; Abraham, 1997, p. 219 อ้างอิงใน นันทกา คันธิยงค์, 2547, น. 17)

เริ่มต้นจากรูปแบบวงจรการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน โดยที่ Karplus และ Thier (1967; cited in lawson, 1995, p. 134-139) ได้นำเสนอรูปแบบวงจรการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นสำรวจ (exploration) ขั้นสร้าง (invention) และขั้นค้นพบ (discovery)

ต่อมา Eisenkraft (2003, p. 57-59) ได้พัฒนารูปแบบของวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนเป็น 7 ขั้นตอน โดยโอนั้นเซนคราฟต์ได้ให้เหตุผลว่าขั้นตอนของวงจรการเรียนรู้แบบ 5E เป็นขั้นตอนที่ยังไม่ต่อเนื่อง และยังไม่สมบูรณ์ จึงได้ทำการเพิ่มขั้นตอนของการเรียนรู้อีก 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (elicit) และขั้นนำความรู้ไปใช้ (extend) ได้แก่ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม 2) ขั้นรับความรู้สึก 3)

ขั้นสำรวจและค้นหา 4) ขั้นตอนอธิบายและลงข้อสรุป 5) ขั้นขยายความคิด 6) ขั้นตอนการประเมินผล 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้

นอกจากนี้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2548) ยังได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นตอนอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติม เช่น งานวิจัยของ แวมมณี กุลเมืองน้อย (2550, บทความย่อ) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และปิยฉัตร ชัยมาลา (2550, บทความย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) โรงเรียนจตุรมิตรวิทยาคาร อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ลัดดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทความย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สารที่ 2 หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และ Somers (2005) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E ในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง พืชชายฝั่งของรัฐหลุยส์เซียน่า สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ Mecit (2006) ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E ในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเกรด 5

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา การเรียนรู้ควรปรับขั้นตอนและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยมีการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ รู้จักวิเคราะห์ โดยอาศัยข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินใจ สามารถมองเห็นทิศทางที่จะเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ และการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอน โดยผลที่ได้รับจากการศึกษาอาจจะเป็นแนวทางนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทุกคน ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 8 ห้องเรียน จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนราชวินิตบางเขน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้
2. การคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความสามารถการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ระยะเวลาในการทำวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 15 ชั่วโมง

เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ เนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สารการ เรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบไปด้วย 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การเมืองการปกครองไทย ได้แก่

เรื่องที่ 1 ระบอบการเมืองการปกครอง เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 2 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 3 ปัญหาการเมืองของประเทศไทยและแนวทางแก้ไข เวลา 3 ชั่วโมง

เรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เวลา 3 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 กฎหมายที่ควรรู้ ได้แก่

เรื่องที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เวลา 3 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 15 ชั่วโมง
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัย ก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน
3. แบบวัดการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม
4. แบบประเมินการทำงานกลุ่ม /รายบุคคล
5. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ในวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิตบางเขน

1. ชี้แจงลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน แบบความสามารถ โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 15 ชั่วโมง ระยะเวลา 5 สัปดาห์
4. ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยตรวจผลการคิดวิเคราะห์และประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม/รายบุคคลของนักเรียน
5. หลังจากเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนซึ่งเป็นชุดคู่ขนานกับแบบทดสอบก่อนเรียน
6. ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการคิดวิเคราะห์กับการเรียนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ในวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
7. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมา ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ใช้ สถิติทดสอบค่า Paired Sample t-test
2. วิเคราะห์ข้อมูลการคิดวิเคราะห์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage)

3. วิเคราะห์ข้อมูลการทำงานรายบุคคล โดยใช้คะแนนผลรวมและแปรผล
4. วิเคราะห์ข้อมูลการทำงานกลุ่ม โดยใช้คะแนนผลรวมและแปรผล
5. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation)
6. แปรผลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. ประมวลผลและอภิปรายผล โดยใช้ตารางและการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่ม/รายบุคคล จำนวน 5 ครั้ง พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนน ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนเท่ากับ 13.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนเท่ากับ 17.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่า Sig.(2-tailed) เท่ากับ .000 แสดงว่าคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.68) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.67) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.69)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน แบ่งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล จำนวน 5 ครั้ง พบว่า

1.1 การคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เป็นรายกลุ่ม พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมีคะแนน

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนน ไม่ผ่าน เกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

1.2 การคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เป็นรายบุคคล พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนรายบุคคลมี คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 96.67 และนักเรียนที่มีคะแนนต่ำ กว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 จะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนน การคิดวิเคราะห์ โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ผ่านเกณฑ์ และคะแนนค่อนข้างสูง เนื่องจาก กระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น คือ (1) ขั้นสำรวจและค้นหา (2) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (3) ขั้นขยายความรู้ (4) ขั้นประเมินผล (5) ขั้นนำความรู้ไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ที่ใช้แนวคิดของบลูม ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความสำคัญ (2) การวิเคราะห์หลักการ (3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ซึ่งช่วยทำ ให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น โดยพิจารณาจากคะแนนของนักเรียนในการทำ กิจกรรมแต่ละครั้ง อีกประการหนึ่ง การเรียนรู้โดยการทำงานเป็นกลุ่มช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ดี เช่น การวางแผน เป็นขั้นตอน และเป็นระบบ การศึกษาค้นคว้า มุ่งมั่นค้นคว้าหาข้อมูล และใช้แหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย ผลงานมีความถูกต้อง และค่อนข้างสมบูรณ์ มีการนำเสนอให้รายละเอียดชัดเจน และส่วนที่ สำคัญก็คือมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ซึ่งอยู่ในระดับทั้งหมดพอใจถึงดี จึงเป็นส่วนหนึ่งของการ สนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้ ซึ่งทิสนา แชมณี (2545) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการสืบสวนว่า เป็น การดำเนินการเรียนการสอน ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดคำถาม เกิดการคิด และการลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วย อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ด้านการสืบค้นหาแหล่งเรียนรู้ การศึกษาหา ข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ Robert Karplus (1977) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิธีนี้ในระดับประถมศึกษา เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้ม ีความสนใจในการเรียนและลดความน่าเบื่อหน่ายของการเรียนในห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัด ดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2553 จำนวน 17 คน การวิจัยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (one-shot case study) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อย ละ 82.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.85 ในด้าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 76.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.29 พิมพ์แพร สิบบุก (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผล การใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนฉิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Mecit (2006) ได้ทำการศึกษาผล

ของการเรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E ในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเกรด 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวงจรการเรียนรู้รูปแบบ 7E มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณดีกว่ากลุ่มควบคุม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า

2.1 นักเรียนจำนวน 30 คน ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.2 คะแนนเฉลี่ยแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ก่อนเรียนเท่ากับ 13.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.71 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนเท่ากับ 17.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ค่า Sig มีค่าเท่ากับ .000 แสดงว่าคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนได้ เนื่องจากเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งมีปริมาณเนื้อหามาก และจำเป็นที่นักเรียนจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน อีกประการหนึ่ง การเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ จึงทำให้ นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดาภรณ์ โสภา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้(5Es)ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยเท่ากับ 21.40 คิดเป็นร้อยละ 71.33 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และ พิมพ์แพร สืบบุค (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนนิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E มีการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.68) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.67) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D = 0.69)

ด้านผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสร้างบรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนทำงานได้อย่างอิสระ ด้านผู้เรียน ได้แก่ มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้พัฒนาความสามารถการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ จิมอาษา (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น สารที่ 2 หน้าทีพลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนพุดพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) นักเรียนได้สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง และรัชดาภรณ์ โสภา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนได้ศึกษาและสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.39)

ข้อค้นพบงานวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ ทั้ง 5 ขั้นตอน รวมไปถึงหลักการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม ทั้ง 3 ด้าน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเดิมการสอนเป็นการบรรยาย และเน้นเนื้อหาเป็นหลัก ทำให้นักเรียนได้เพียงท่องจำ แต่การเรียนรู้แบบนี้ช่วยทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิด มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อค้นหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง และในบางเรื่องมีการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้พัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งผลอันนี้จะนำไปสู่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ และอีกประการหนึ่งทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของครูในฐานะเป็นที่ปรึกษา ไม่ใช่ผู้สอน

2. การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่มเป็นครั้งแรกนั้นมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและรวดเร็วมากขึ้น เกี่ยวกับการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน และการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูม 3 ด้าน เนื่องจากกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวมีส่วนช่วยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อสงสัยที่เกิดขึ้น จนทำให้นักเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนของการสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูมสำเร็จ ทั้งนี้ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียนให้ครบทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

3. การจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของบลูมอย่างสม่ำเสมอ และผสมผสานระหว่างกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคลสามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดความชำนาญเกี่ยวกับการสืบเสาะหาความรู้ และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม โดยสังเกตได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 เป็นกิจกรรมกลุ่ม ส่วนครั้งที่ 2 และครั้งที่ 4 เป็นกิจกรรมรายบุคคล ซึ่งสังเกตจากผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียน พบว่า มีพัฒนาการคะแนนที่สูงขึ้นตามลำดับ

4. นักเรียนบางคนเมื่อทำกิจกรรมรายบุคคลมีคะแนนผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาค่อนข้างสูง แต่เมื่อทำกิจกรรมกลุ่มคะแนนลดต่ำลง สาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับดี เมื่อทำผลงานรายบุคคลจะแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อทำผลงานกลุ่ม นักเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มน้อย และนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับพอใช้บางคนมีบทบาทในการทำงานกลุ่มสูง จึงทำให้ผลงานกลุ่มได้คะแนนต่ำกว่าระดับความสามารถของสมาชิกกลุ่มบางคน ในการจัดกิจกรรมกลุ่มครั้งถัดไป ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นให้นักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับดีให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มมากขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมกลุ่มในครั้งต่อมา นักเรียนมีคะแนนสูงขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการตอบคำถาม และให้คำปรึกษาในข้อสงสัยของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม รวมถึงเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ขั้นตอนของการทำงานกลุ่ม การทำใบงาน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ครูผู้สอนควรบริหารจัดการระยะเวลาให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินผล ไปจนถึงขั้นนำความรู้ไปใช้ ตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม จำเป็นต้องใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วัสดุทัศนกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ ใบงานกลุ่มและรายบุคคล เว็บไซต์ที่ใช้ในการส่งงาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้และการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูมควรนำไปใช้กับนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : นิชิน แอตเวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.
- นันทกา คันธิยงค์. (2547). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 5E's BSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปิยะฉัตร ชัยมาลา. (2550). *ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พยุงค์กิต์ จันทรสุรินทร์. (2541, สิงหาคม). *การวิจัยในชั้นเรียน : ทางเลือกใหม่ของการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. วารสารวิชาการ.
- พิมพ์แพร สืบบุก. (2554). *ผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 7E ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนิมพลี จังหวัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.
- รัชดาภรณ์ โสภาก. (2559). *การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก*. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 11 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม – ธันวาคม ปีพ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ จิมอาษา. (2554). *การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยากร เชียงกุล. (2542). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2541 : วิฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

วีระ สุตสังข์. (2550). *การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

แวมณี กุลเมืองน้อย. (2550). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

อำรุง จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2542, กันยายน). *การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการ*.

ภาษาต่างประเทศ

Eisenkraft, Arthur. **Expanding the 5-E Model a Proposed 7-E Model Emphasizes Transfer of Learning and the Importance of Eliciting Prior Understanding**. *The Science Teacher* 70, 6 (September 2003) : 56 – 59.

Karplus, R. (1977). “**Science Teaching and Development of Research in Science Teaching**”. *Science Education*, 199(4), 169 – 175.

Lawson, A. E. (1995). *Science Teaching and the Development of Thinking*. Belmont, CA: Watsworth Publishing Company.

Mecit, O. (2006). **The effect of 7E Learning cycle model on the improvement of fifth grade student’ critical thinking skills**. A thesis submitted to the graduate school of natural and applied sciences of middle east technical university in partial fulfillment of the requirements.